

y erudit Príncep son espòs, l'any 1755; morí d'afecció cardíaca en que hi tingué bona part lo sentiment ocasionat pel disort de la patria (1).

J. R. CARRERAS Y BULBENA

Lo passament de la Verge Maria

(Llibret talismàn del segle XV)

Al istiu del 1920, des de Sant Hilari Ça-calm, prestavem compliment al compromís d'escriure nostre quinzenal article al diari *Las Noticias* de Barcelona, donant una idea sobre Les Guilleries (29 de Juliol de 1920), subcomarca catalana que de molts anys tenim recorreguda y estudiada. Aprés tractarem de particularisar en altre según article algunes observacions d'excursionista, escullint lo que allí més crida la atenció, l'alterós cim de Sulterra, ahont la humilíssima capella substituhí al petit castell que fou de la comtesa Ermesendis, y ara que tot edifici precedent està acabant de desaparèixer, alguna altre cosa hi prepararà a allí dalt, en temps a venir, la voluntat de Deu, puix no es tal lloch per restar abandonat per sempre mes.

Avants de que en *Las Noticias* del 11 d'Agost de 1920 hi vegés la llum pública nostre article *Alrededor de un castillo medioeval: el de Sulterra*, hi donàrem voltes de totes maneres, puix nos interesava ésser un tant originals en lo que hi enviessim. Nostre bon propòsit anà estrellantse perpetuament al entorn de la vulgaríssima llegenda, per tothom repetida, d'aquells atribulats mariners que, capejant un temporal desfet, prometeren alçar una capella en la primera altura que descobrisen al arribar a terra y d'aquí la erecció del petit santuari en honor de Sant Miquel. Preteniam cercar alguna cosa més que no fos tan gastada, a propòsit de la

(1). Relació pròcedent del Arxiu de les Monges de Sant Pere de les Puelles. — Nobiliari Costa en la Biblioteca de Catalunya. — Carta del Duch de Moles al comte Wratislaw en l'Arxiu d'Estat a Viena. — *Aggiunte ai viaggi d'Europa*, per Gemelli Careri. — *Lettres*, per lo Baró de Pöllnitz. — *Memorie*, d'en Caraffa. — Arxiu del general austriach Dalman, avuy dels successors de Pau Comas.

històrica montanya, centre obligat d'excursions per los estiuiejants del concorregut balneari de les Guillerries. Y parlantne ab lo Rector de Santa Maria de Mansolí, dintre quina demarcació parroquial estàn Sulterra, lo Soler y les altres masies d'aquells entorns, tampoch nos tregué del pas. Pro lo que directament no podia fer, tingué manera de realisar lo servicial Mossén Silvestre Soler, presentantnos com la persona més a propòsit per obtenirne majors referencies al propietari de la pagesia més vehina al cim de Sulterra, avuy dita lo Borrell y que en lo segle XIII portà lo nom compost de *Font de Borrell*.

Ab extremada amabilitat nos feu conèixer En Manuel Borrell recorts de familia, que son notes interessants de costums de les Guillerries, y posà a nostra disposició la documentació de la casa, qu'es per cert més copiosa del que'ns podiem pensar, y comença en 1212. D'entremitj dels pergamins referents a contractes de compra-venta y d'establiments enfitèutichs y a actes d'últimes voluntats, exiren dos petits quaderns en paper, lo hu ab lletra de la segona meytat del segle XV, contenint 16 folis sense numerar y de dimensions 7 y $1\frac{1}{2}$, per 11 centímetres. L'altre no es tot uniforme, puix sa lletra es variada del segle XV al XVII y de dimensions no pas majors que'l precedent.

Lo primer llibret conté un sol text y en lo seu començament se be a revelar lo títol: «Así comença lo espasament (sic) de la Verge Maria e lo reculliment de aquella». Lo *passament* o *traspàs* de Maria Santíssima es una relació fantàsica de fets que's suposan ocorreguts a la sua mort, imitant, en prosa, lo mateix que multiplicadament solia representarse en los entremeses de diades senyalades com Nadal, Setmana Santa, Corpus Christi, y quals escenaris foren, unes vegades catafalchs alsats al mitj de les esglesies y altres les places o carrers, tant de les poblacions secundaries, com de les ciutats.

La finalitat del llibret era ben diversa. Continuem la lectura del petit pròlech inicial; ell nos dirà, ab una eloqüència y ingenuïtat d'època, que's lo que's proposava. Be a indicar tot seguit que, «qui'l dirà, o'l farà dir, o'l portarà ab bona devoció o remembrança, no li cal haver pahor del diable, ni de ninguna cosa qui mala sia, o no li cal tembre

de sos enemichs, que no li poràn fer mal». Y va consignant moltes altres gracies de que gaudirà lo portador del quadernet.

De manera que lo propòsit de durlo a sobre quedava palesament manifestat y per tant se justificava la petitesa de les sues planes. Podia comprovar que son poseedor lo portà ab sí moltes vegades, trovarlo prou brut y maltractat del primer y darrer full. Circunstancia que no es absolutament comprobatoria, per ésser assats freqüent en los quaderns que jauen anys abandonats.

Lo passament de la Verge Maria, literariament considerat, no te valor y està mancada d'ençis la sua poch moguda trama. En cambi la importancia tota nos la ofereix en son conjunt. D'una part, la nota del misticisme cristià que representa; d'altra, la sua barreja ab pràctiques supersticioses d'oracions cabalístiques, dotades de virtuts sobrenaturals, a que tant afectada se trova la societat mitjaeval y de la que encara 'n trovariem exemple en nostres dies.

Dugues d'aquestes oracions, ben típiques per cert, son posades al final del llibret. La primera, apropiada per la dona, «que la port ab tota devoció e no's porà afollar». Axò podria revelarnos que qui la portà fou una fembra. La segona oració era endreçada a utilitat dels viandants, com ho manifesta son acabament: «tant de mal prengue jo en aquesta via, com feu Jesu Christ al ventre virginal de la gloriosa Vergè Maria». Tot pot estar molt en son lloch, en una comarca tant solitaria, enriscada y plena de perills dels homes y de la naturalesa, com ha sigut y son encara les antigues *Montanyes d'Ausona*, nom donat en la Edat Mitja a les nostres Guillerries.

Ló segon llibret de la masia Borrell tal vegada puga presentarse ab importancia secundaria. Es un recull d'oracions supersticioses, y ab elles continuat un dels misteris populars que's representaven per Nadal y qual titol *La Nativitat de Nostre Senyor* ja ho manifesta. Es d'una vulgaritat extremada y la versificació gens cuidadosa, usant lo llenguatge del poble del segle XVI. Realment respón en aquell recó de Catalunya, a lo que han d'ésser les sues formes literaries, considerant la comarca estar tant fora de tota vía en los primers temps de la Edat Moderna.

Trasladarenhi semblantment en dites planes la famosa poesia dels bons conçells de Frà Anselm Turmeda, lo frare apòstata, cínich y astut, enterrat al Souk dels Cellers de la ciutat de Tunís. Allí hi ve copiada ab molt notables variants en la versificació, y grans interpolacions, y sobre tot, ab bon nombre d'estrofes suprimides, sense que's pugua entrevéure procedir, la supresió, d'altre causa que d'una falta de conexement de les mateixes. La poesia original d'En Turmeda consta de 428 versos y la copia existent al mas Borrell de Sulterra ne té solsament 270, es dir, una mica més de la mextat. Tot axó nos pot donar a entendre que la persona qui la copià ho hauria fet directament al dictat de qui ho sapigués de memoria, dientho de correguda. De totes maneres demostra trovarla en aquest recó de la montanya catalana la popularisació que meresqué aytal poesia.

Per la documentació examinada de la familia Borrell, vinguérem a saber que, en 1233, los Font de Borrell tenían caràcter de castlans del castell de Sulterra, y que los seus drets los hi eran disputats per la familia Paba. Més tart, en 1277, se posà en clar que era senyor de Sulterra, N'Arnau de Vilademany, casa poderosa de Catalunya, residint a Blanes, y que hi tenia com a primer castlà a En Ferrer de Mont-real; com a segón castlà a En Guerau de Paba, y com a tercer castlà a Na Guilleuma, filla d'En Guerau de Torroella. Lo castell de Sulterra se derrocà ab los terratrèmols del 1427, subsistentne la capella de Sant Miquel, coneguda ab lo calificatiu *de les Formigues*, per los millons d'alades que hi solén anar a morir en la tardor. D'aquesta capella n'havían cuydat sempre a Càn Borrell.

Dexem Sulterra per tornar als llibrets, que, si no devallen del mateix castell, estigueren durant segles a ell prou immediats.

Després de la poesia d'En Turmeda y del entremés de la Nativitat, compté lo llibret altres oracions en les que hi trovèm conjuncta la pietat catòlica ortodoxa, ab pràctiques supersticioses y errades, sobre tot en lo començament, ahont hi figura una hipotètica dimensió del cors de Jesu Christ, qual imatge, vista en qualsevulla pas de la vida, qui la tingués, no's moria repentinement, ni cap malefici hi

podia res ab ell. Es curiosa certa oració plena de misteri, que 's suposa tou donada per Sant Lluís al rey Carles y que gayrebé nos mostra son origen francés. Tal oració te virtuts sobrenaturals, puix com diu lo llibret, «qui la portarà o la legirà, no li cal duptar de sos enemichs, ni morir en armes, ni en serpent», etc. Ella ve a recordarnos les que tenian los juheus catalans contra la peste, de les que n'hi havia una titulada *Piltum aquettoret*, que, dita ab gran devoció, valia contra la pestilencia; pro si no eran distintament pronunciats los seus mots, se pecava mortalment (1). D'una fórmula semblant ne feu relació En Roca, en lo present *Butlletí*, quan consignava l'exorcisme del 1380, que servia per ferli caure en terra a una àguila la presa que dugués (pl. 127).

No solsament los juheus catalans tenian d'aquestes oracions sobre la peste, sino que lo raby Sarayha, per altre nom dit En Ferrer, explicà al famós nigromàntich Enrich de Villena, alguns *tabbalot* de completa eficacia. Entre ells deya, que prengué un ramell de *Lulaf* y hi digué al damunt d'ell *cador* y escrivint en una de les sues fulles lo nom de *Sandalfin*, l'Angel, y donant a beure la pols d'axò, un malalt fetillat curava. Aytambé sentant al pacient ab la *tena* de la cara, al *hebal*, y dientli set vegades *Adonay Eloism*, tendria remey per la virtut d'aytals paraules (2).

Lo caràcter judaich de gran part d'aquestes pràctiques supersticioses, lo vegerem també de manifest en un procés de bruxeria del 1624 incoat a Valencia. Manifesta la procesada que utilisava en los seus actes de fetilleria *Les dotze paraules de la fe*, ab especial eficacia per lliurar-se dels ministres de la justícia. Dient que començaven: «A la una, més val lo sol que la lluna; a les dos, més val Deu que vos; a les tres, les tres Maries», y acabaven «les dotze taules de Moysés; hont anà Nostre Senyor Jesucrist a Jerusalem; ahont viu y regnarà per sempre y sens fi, Amen».

Tant cundiren aquesta barreja de coses incongruents, d'oracions extranyes y fins de pràctiques reprovades per la Esglesia, que los sínodos diocesans hi tingueren d'inter-

(1) M. Saurí y J. Matas: *Manual histórico-topográfico*, etc., p. 198.

(2) Enrich de Villena: *Tratado de aofamiento o fascinología*.

venir, y a partir del 1591 fins al 1629 són moltes les disposicions que's dicten per abolirles; cooperant a la obra que ja venia realisant la Inquisició a la mateixa finalitat.

Al passar a reproduhir los dos llibrets, devèm remarcar que començarem per aquest según de que s'acaba de parlar y no obmeterèm res del que en ell hi ha, donant també la nova verzió de la coneguda poesia de Frà Anselm Turmeda, ab les grans errades e incorreccions ab que hi està copiada, ja que en axò consistirà l'interés de la reproducció present, en la novitat de les interpolacion y equivalencies. Qui la vulla tenir a la vista ab la sua major puritat originaria, consulti la molt acurada copia que publicà En Marià Aguiló en lo benemèrit *Cansoner gòtich*, titulantla *Libre de bons amonestaments compost en Tunij per Frà Encelm Turmeda (en altra manera apellat Abdalà) nadiu de Mallorca*.

Certament que tenint a la vista lo comentari posat per N' Aguiló a lo que ell apellida *poemet moral*, se refermerà la possibilitat de que la transcripció existent a Sulterra ho pogués esser d'una versió oral. «Catalans y valencians durant mes de quatre segles, passades les *Abeceroles*, aprenien de llegir en est-moral poemet, que, molts dels nostres pagesos encara saben de cor, y tot hom, alguns de sos adagis».

Tampoch, en la publicació de tots aquests fragments solts, alterarèm l'ordre que guarden en quiscun llibret, puix l'interès del conjunt d'eixa diversitat de coses copiades, està també vinculat en la sua desordenada colecció.

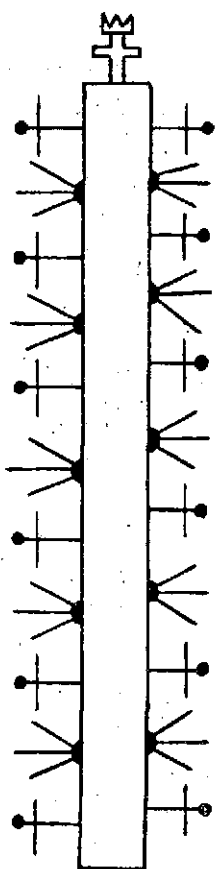
Primer llibret de Càn Borrell, sense títol

Lo sant para apostol papa Joan otorgá a cascú qui dirá la present oració...

Anima Xpsti sanctificame; corpus Xpsti salvame; sanguinis Xpsti inabriame; aqua lateris Xpsti. lavame; potencia Xpsti confirmame; sapienciam filii doceme; benicuitus es spiritus sanctus... Me habeo Jhs. hexaudi me; ne permitas me seperari a te; ab oste maligno dafendame; in hora mortis mea vocame et poname justa te cum Angelis tuis laudante per infinita secula seculorum, amen.

Hec est mensura longitudinis corporis Xⁱ sumpta ex

dicitur a cruce constantinopoli ab eius statura hec habencia sexdecies due dicta longitudine... Xpti significat et in quecumque vie hoc signum videtis, non jugulaberis nec morte subitanea morietis et si in die obitus tecum habueris, salvaberis. Angelus domini attulit has literas Karolo regi et ait, ergo non timeas aliquem judicem, vel malificium, nec pestiferam, nec mortiferam potestatan, nec demonem, nec serpentem, nec pestem, nec gradium.



Trinitas · agios · sother · Mesias ·
hemanuel · Adonay · athanatos · teos
· panthos · tetagramaton · Jhesus ·
eloy · emissum · exsion · saluator ·
alfa et o · vnigenitus · vita · sapientia
· virtus · paraclitum? · Ego sum qui
sum · mediator · agnus et ouis · vitulus
· aries · ivermis · leo · os · verbo ·
splendor · caritas · pax · lux · ymago
· panis · flores · vita · mons · sanitas
· lapis · agularis · spes · sanctus · ope-
ris · misericors · eternus · creator · re-
demptor · primus et nouissimus · vnitas
et sumum bonum · hoy · agla · anoy-
mos · deus · fortis.

+ Jhesus in ore + in corde + Jhesus
in omnia vicibus meis + Xptus vincit +
Xptus regnat + Xptus. imperat + Xptus
ab omni malo me defendat + Jhesus autem transiens per
medium et illorum quicumque sequentes versus beatem vir-
ginis Marie : deixit deuote non potest mori a mala morte.

Mater digna ei ueri lux portaque diey.

Sistusella rey duxque commesque me mater dei mise-
remini lux alma diey digna celi Regina noli me delinquere
noli Jhesu Xste filii domini miserere michi peccatori.

Aquesta oració doná sent Luis al rey Carles e diu qui
la portará o la lagirá, no li cal duptar de sos enamichs, ni

morir en armes, ni de serpent ni en presó encara que sies penjat en forques no morá qui anomenará tots jorns aquests noms.

+ oli + sabaros + homea + setquela + adonay +
apsa + holimens + principi + emanuel + sabaot + sócda
+ adorterea. — Amen.

—
Senyor ver deu Jhesu Xst. prechta per amor de aquel gog lo qual la molt amada Madona Santa María hac quant ha ela aparagist en aquella molt sagrada nit de passió e per lo gog quant ta vist glorificat per claradat de aquella divinitat quem illumines dels set dons del sant sperit per so que jo puxa complir la tua voluntat tots los jorns de la mia vida. — diges hun pater noster he huna aue maria.

—
En lo nom de Jhesus deus hom tot poderós he tot misericordios lo qual per la sua amor ha vollgut escanpar la sua preciosa sanch per humana natura. Al qual sia donada lahos e gracias que li ha plagut reuellar ten bon goyell (*joyell*) a profit de los xristians. Tot hom e tota dona qui deuotament dirá VII vegades la horació del pater noster per cascuna gota de la sanch que escanpá lo bon Jhesus per amor de los peccados en larbre de la vera creu : e deu los dir XV anys vna volta cascun dia : si los dits VII pater nosters son dits denotament a honor de les dites gotes de la sanch del bon Jhesus cascun dia, ab intenció de perseuerar tots los XV anys sapia per sert que aurá del Senyor v gracias espirituals. E la primera es que tres personas de son linage serán conuertits a Jhesu Crist e sos fils serán ereus del seu regne. E la segona gracia si es: que será net de tots sos peccats axi com lo dia que fou bategat. E la tersa gracia si es: que tancta gracia aurá com si auia escampada tota la sua sanch per amor de Jhesus Xst. per martiri. E la corta, si es: que tant perfet será dient la dita oració que totes les animes per qui pregará serán desliurades de les penes de porgatori. E la v gracia si es: que si mor en lany que ha comensada la dita oració, altres tantes gracias aurá com si tots los XV anys auia dita continuant dita oració. E la dita oració a reuelada o reuelá lo bon Jhs. est (*xst?*) a sos amichs : e tot hom e tota dona que asó fará vertaderament

será deliurada de las penas de infern de la eternal demnació. E asó es veritat axí com lavangelia. E monsenyor sant Johan ho reuelá a tres religiosos : e qui haltres ho dirá o informará aurá C dias de perdó. E la oració dita cascu dia tots los dits XV anys monttant XXXVIII MCCCCXXX pater nostres que aytantes foren las gotas de la preciosa sanch de nostre mestre Jhs. Crist en la sua sagrada paciό al qual sia donada leor e gloria per omnia secula seculorum amen.

En nom de Deu omnipotent
vull comensar mon parlament
qui apendra vol bon nodriment
aquest seguirá.

Primerament qont serás bategat
e creurás en la diuinitat
es ver esser trinitat
de les persones.

E qui Jhesus fill de de (*Deu*) viu
es Deu fil de Dauiu
asó es ver, axi ho diu
la sancta escriptura.

De les altres articles fill meu
e creurás so que la esglesia creu
e si noy basta lo seny teu
la fe hi basta.

Viu legidor qui legirás
lo meu libra si hi veurás
algun bon dit aquel pendrás
e los altres leixerás.

En nom de Deu vules comensar
vostres coses que vullas far
entre la gent lo poch pariar
es saviesa.

Lo cap del senyn o tu fil meu
sia amar e servir Deu
la mort no ages en meyns preu
que no saps la ora.

Fil vellas vssar veritat
en tant quant pots entendra bondat
e ama la onor de ta terra

e de la onest segons la entrada
fes la despesa.

E no consums los teus aues (*havers*)
e la almoyna sias cortés
tot ab mesura.

sercha la pau e no sercar
tayla mes que no será
e qui la vsa no es deferá
que mal non aga.

fil meu sias obedient
e no fases despler a la gent
e preno per bon ensenyament
lo bon raspondra.

E may per mal encenia
not voles dir vilania
mal parlar no es cortassia
ni bon vsansa.

fil bon concel te vel donar
jamay te velles asventar
car es folía.

Dauols fembra no ayges amistat
car malament cansa
jamay la lur privedansa
no vmpley bosa.

si est estaca so ferás
e si est masa ferirás
tot asó fil meu farás
ab siensia.

lexa da nit la longa via
e pren ab temes (*temps*) albergaria
de mals homes no ages paría?
ni conexensa.

Vsar no vulles ab traydor
ni contrestá ab ton senyor
sempre veu hom lo soferent
per la humilitat vensent
el hom altiü ne va perdent
e ni masa se presa.

Si segur viura volrás
lo teu secret amagarás,

sino, servent serás
de a quil dirás
e catiu de badas.

si tu est tramés per misseger
lealment fes lo teu poder
e no te muts lo teu valer
per la moneda.

si no est bon rahonador
¿samit? sias gran parlador
e si de nits sentirás remor
gardet noy isques.

De tot so que aurás a fer
primer te vulles aconsellar
de dos camins vulles triar
la millor vía.

So que deu vol a hordonar
no vulles tu per sort trencar
Mas vulles la regracià
de so quet dona.

No vulles jurar falsament
ni per dines fe traiment
nit fies masa ab vestiment
que burell sía.

A la sglesia vulles anar
per deus e los sants ahorar
e si hoyirás preycar
notes en te pensa
so que hoyrás dir farás
so que ells fan esquiuarás
daquells ho dich qui lo cap ras
porten e barba.

si as filla a maridar
e aurás que li pusques (*dar?*)
dali marit sens terdar
vage defora.

No vulles ton argent gastar
per ta filla amaridar
que per ella exausar
tu foses pobra.

totes cosas en lur saó

per guerra se desfá mayso
no bates ta muller sens rahó
car a Deus pesa.

encara fill te vell pregar
e ne a tort no la velles reptar
puta la faries tornar
com desesperada fembra es aparellada
a fer la cosa vedada
e mes que mes, quant es hirada
que res no gorda.

en fembra not velles fiar
ni amor no li velles mostrar
si en consell vols escoltar
be serás savi.

fembra enganá Salamá
e Dam e Dauiu e Samsó
fill meu si Deus te perdó
not fies an ella.

fembra es cap de pecat
a ma del diable malauat
e gitament del sant regna
so diu Geramias profeta.

temps de uendra temps de comprar
temps de fogir, temps dencalsar
sauí es lome qui sap trampar
la sua ira.

lom fa cosa cont es irat
que sen penet cont es tornat
e lo seu seny es tornat
li par mal feta.

lo dols parlar crees los amichs
los bons semblanes gorda com ho fan
prino ab saviesa
fes tu que los pobres e los richs
tos amichs sian.

lo parlar no es sino vent
per so fill meu si as tenent
e not volras contendra a la gent
no sias vent an popa.

los jochs onets vsarás

joch de daus te gorderás
be jamay bona ¿campa? porterás
en laltre segla o conterás.

dent ton cor Deus amarás
e los seus manaments observerás

A tot hom derás lo dret seu
segons que diu lo fill de Deu
aytal mesu (*mesura?*) com fareu
vos será feta.

De amich reconciliat
e de vent qui entra per forat
e de aquell qui va simpla com a gat
de quells te garda.

De so que ta comanat Deu
faras ne part al pobra seu
a frares menors e a romeus
quant ten deman.

Sino son justs a quiscú darás
cert es justs per qui ho farás
te gran merit ne aconseguirás
E ells gran pena.

Si tu est pobra e auras molt bens
not vulles fiar del bon temps
te mesura e streny les dents
quant volrás despendra.

No menges gallines ni capons
menya legums e bons peyxons
a les festes carn de moltóns
ton menyar sia.

Si as fraytura e gran dan
e as perdua e guany
per e tort dret que be e afany
tot se tremuda.

Apres furtuna bell temps fa
apres grans nuuolls bell sol fa
cant hom se pensa que plourá
lo sol trespunta.

Tenir te vulles per pagat
de so que Deus tacomana
e not tingues per desesperat
si as pobresa.

Garda qui ha meyns que tu
e no aurás despler dalgú
de asó que Deus dona a casquí
per paguat se tinga.

A quit fa mal perdonarás
jamay mal per mal no retrás
e qui parla mal de tu detrás
par que pahor aia.

En tots tos fets not vulles cuytar
car porian ten seguir pessar
prenhi acort e aconsellar
de tot te vulles.

Pa alís fá mal ventrell
asó es eximpli e consell
no deu hom res obrar per ell
fins levat sia.

Star en pau es bell solás
del poch que as content serás
si tot ho vols tot ho perdrás
e romendrás pobra.

No garts a qui servisi farás
mas garda a qui desplaurás
seuir (*servir*) te poria en ton cas
segons te obra.

Per molt que fases gran pecat
not tingues per desesperat
car Nostre Senyor ha piatat
del hom qui pecca.

Qui lo seu pecat plorará
Deu beneyt li perdonará
tant tost e no li tardará
so diu lo profeta.

Not vulles en tu peccat amagar
vesten tantost a confesar
penitencia vulles far
quet sará dada.

Devant lo Pare poderós
veurás lo fill pregant per nos
mostrant la sayn que ach per nos
en la lansada.

E la verge qui laletá
 les mamelas li amostra (*amostrarà*)
 per nosaltres lo prega (*pregarà*)
 Sant Bernat ho reconta.

Ja per só not deus fiar
 de be en mills velles obrar
 car Deus es just hi volrá far
 la drete usansa.

Ffill meu tot so que yo te dit
 vulles o metra en escrit
 e gardet be not exobblit
 la mia doctrina.

Si assó que yo te dit serverás
 ben gran profit ne aconseguirás
 davant vn rey parlar porás
 moltes vegades.

Aquest libre e yo dictat
 per só que si est demanat
 delgun fet si est informat
 de la resposta.

E no la dictas en latí
 per so que totom lo pusque entendre.

Legidor precte humilment
 que si tu hi trobes algún defalliment
 que tu hiversosament
 esmenat sia.

E si vols saber mon nom
 fra Enceleum me apelen hom
 En Turmeda per sobrenom
 men amtenom (*anomenen?*).

Asó fo fet al mes dabril
 temps de primavera gentil
 noranta y tres sents e Mil
 lavós corrian.

Yo prech Deu omnipotent
 qui nos creá de lot de terra de la riera
 quel nostra habitament
 en paradís sia.

Amen Jhesus ab la sua Mare gloriosa e misericordiosa de
 totes les coses del mon ab la cort celestial de Paradís. Amen.

Per fer la nativitat de Nostre Senyor

- JUSEP. Maria, dona, Deu vos sal.
- MARIA. Senyor, a vos guart Deu de mal.
- JUSEP. Maria, dona, nomen alt
car yò veg vostra fas minvar
e vostre ventra engruyar
aus fet null hom vltra rahó?
- MARIA. La vostra marcé senyor, no;
ans ma servexen de bon grat
hi fan ha tota ma voluntat
que ells me adoren per un igual,
Mersé a Deu jò nom sent mal.
- JUSEP. Ay mí laset!: e quem faré
ay mí laset!: hi aont hiré
car já mes, a ella nom acostí
ní crau una no lí toquí
pus sa crau no lí toquí
ver aga no la quoronpi
pus lo quos no lí e quoronput;
per mí, dons, no aurá consabut
laxarla ne donques yo
pus laltre quonsel nom es bó.
- L' ÀNGEL. Jusep tornatén halá
car la verge infantará
las profesias que tant lagist
hara vag mal las antuist;
la terra erma dará pa
que harada noy toquará
la verge será;
daronquías al temple (de) Salamó;
dins lo temple dará fruyt;
vaent lo plo
plá Deu tras tuyt
verge as anpragarsá,
aprés lo part verge sará.
- DIABBLA. Jusep! Jusep! ¿hi que será?
haturat un poch, nó vagas lá
vnt haquel taquonsellat

creumen, sino bó sarás horat
 car qui primer-ta dirá
 bádoch ell será
 he prinhe tun (ton) hacort
 no vages lá.

JUSEP. Verge, molt vos vull pragar
 que vos ma dagau perdonar.

MARIA. Jous perdó de grat
 a tota vostra voluntat.
 Mas yo no he mes a dir
 car tan prest yo vull parir.

JUSEP. Ho Deu na, sía loat
 daquest infant que ma dat.

COBLA. Vull dematí
 nom pensaua fos axí
 que dagués vanir a mí
 Rey tan honrat
 qui tot lo mon na sará salvat.

L' ÀNGEL. Jous vinch danunciar
 pastós que an Ballém vullau anar
 he trobareu vn rey potent
 fill de Deu es verament
 qui to lo mon vol salvar
 hanau lo donchs ha dorar.

LOS PASTÓS. Companjons sens tardar
 anemlon adorar.

COBLA. Companjons havau hoit
 so que langel nos ha dit
 hi ans parlat molt clar
 que lo fill (*de*) Deu es nat
 hanemlon donchs adorar.

COBLA. Yo comens de partir
 (*{pastors?*) prech vos quem degueu seguir
 que tots hi devam hanar
 per l'infant hadorar.

COBLA. Yo vull esser lo primer
 e no pas lo darrer
 que los peus li vull basar
 pus el nos vench per salvar.

(Lo que segueix es en lletra de ben entrat lo segle XVI).
 + Jhesus anaella + Jhesus enponcell la + porta +
 Jhesus sonpendret la + posa a la terra tremola + plauer?
 jueu per stauem dix Jhesus que has febra + respos + +
 Jhesus jo no he febra ni ja mes non aguí nin o auré + an
 tots aquells qui aquestes paraules portaràn hon o maneràn
 ja mes febra no aurán + amen + fiat + fiat + orate per
 me beate alberte ✕ Jhesus.

Aquest libre es de Nasi de Casa Domenec.

(Salta planes y torna a ésser lletra de derreríes del segle XV).

Qui aquesta oració dirá tres vegades lo dia, a honor de Deu e de la sua beneyta Mara Madona Sancta Maria e de tota la cort celestial de paradís, no porá morir en aquel joryl (*jorn*) de ferre, ne de pedre, ne de aygua, ne de foch, ne de mort soptana, e si es sobre la mar, ne la dius tres (*dos?*) vegades an aquel jorn no poras aver fortuna e si la dius tres vegades no poras morir sens penetensia; ne si nangun a mal esperit sobre si, diguala tres veguades ab hvna candela baneyta ansesa sobre lo cap he encontinent será desliurat; ne si naguna dona anaue de part e la li dius tres vegades ab una candela baneyta encesa sobre lo cap encontinent infantarà; e si vas en algun viatge ho camí diguasle tres vegades ho la fe (*fas?*) dir ans que partescs de la casa he sarás segur per tot lo camí.

A vos fill de deu a qui pregua la Verge Maria e selude del angel plene de tota gracia acompayade de Deu mare de Jhesu Xrist regina del cel regina dels angels dona del mon estela del mar gloria perfete dels crestians honor de las fembres leticia dels homens esposa de Jhesu Xrist cambre del esperit sanct flor de las vergens consel de las viudes esperansa dels pecados fontana de miseri (no acaba per mancar lo full següent).

Magnificat omnia mea domine et exultauit spiritus meus
 in res? salutori meo quia respeyit humilitatem ancille sue
 ecce gein erun? hoc beatam me dicent omnes generationes
 quia fecit mihi magna qui pótens est et semper eius et no-
 mina eius a progenie in progenie timentibus cum fecit po-

tenciem in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui deposuit potentes desede et exaltavit humiles exurientes impleuit bonis et divites dimisit inanes suscepit insil? puerum suum recordatus misericordie? sue sicut locutus est ad patres nos Abram et semini eius in secula gloria paradisi.

Aquests son x manaments que Deus doná a Moyises en lo munt de Senayí. Lo primer manament es com vn Deu creurás tot poderós e no farás deus astrus. No pendrás lo nom de Deu en vá, nel jurarás. Colrás lo sant diumenge e les altres festes manades. Honre ton pare e ta mare e sies los obedient. No ferás homey nel faces fer. No faces pecat de fornicació ne dadulteri. No farás ladronisi ne amblerás res a negú. No ferás fals testimoni contra negú. No cobege-rás les coses de ton proisme. No envegerás la muler de ton proisme.

Aquests son los VII pecats mortals. Superbia, avarisia, anvega, gola, hira, luxuria, peresa.

Aquests son los V sentimens corporals. Veura, hoir, holorar, lo gust, lo tocar.

Aquestes son les VII hobres de misericordia corporals. Dar a mengar als famegants. Dar a beura als sedegans. Vestir los nus. Visitar los malalts. Albergar los pobres. Reembra los catius. Sotarrar los cosos morts.

Aquestes son les hobres de misericordia spirituals. Remetre les injurys. Corragir los arrans. Confortar los des-consolats. Dar bons concells. Auer paciencia en les tribulacions. E preguar en les oracions per tots generalment.

De aquesta oració auets DCCCM ayns de perdons per los pecats mortals e per lo temps perdut si deuotament la daíts.

Senyor meu Jhs. Xⁱ per amor de aquell gog lo qual la molt amada mara tua Madona Sancta Maria, quant ha ella aparagist en aquella molt sagra de nit de pasque e per lo gog que aguí cont te vist glorificat per claradat de aquella diuinitat quem illumines dels set dons del sant sperit per so que yó puxe complir la tua volentat tots los dies de la mia vida.

Digats II pater noster ab aue maria.

Lo passament de la Verge Maria

(LLETRA DE MITJANS DEL SEGLE XV)

Así comensa lo espasament de la verge maria e lo reculliment de aquella e diu que tota persona quil dirá hol farà dir ho ab si hol portará ab bona deuoció ni remembrança, no li cal hauer pahor del diabblla, ni de neguna cosa qui mala sia o no li cal tembre de sos enemichs que no li poran fer mal ni dan, ni de yra de senyor e quill dirá tot jorn vna veguada lo jorn abans que moyra veurá la uerge Maria e li dirá quont se axirá dequest mont e de tres dies abans li dará (*¿dirá?*) e li manifestará la sua mort e tota dona qui vage de parts el tindrà sobre si no li cal auer pahor que moyra del part ni haurá linfant mort foll entra porá pendrá mal e si neguna persona avia lo mal esperit dins lo seu cos que prestament que lli aurán dita lo present pasament tan prest sen yra espeuentablement que may noy tornarà: e comensa axí:

En aquell temps que nostra dona Sancta Maria era en Jherusalem e preguaua en lo temple de Jhesu Xrist, que lli fes asaber quont axiria dequest segla e sobtosament vení del cel l'angel Sent Guabriel saludala molt dolsament a la Verge Maria e dixli aue plena de gracia nostro Senyor

e dixli la Verge Maria ¿donats men? rahó del meu fill e dixli lo angel sapias Verge gloriosa que lo uostro car fill ha oydes les uostres sanctes preguaries e maneus que de si a tres dies pasarets dequest segla en laltre enviaus per mí aquesta palma en senyal de dit pasament e la palma era pus resplendent que negun siri cremant.

E dixli altra veguada l'angel: sapias Verge gloriosa que en lo vostro pasament seran tots los apostolls e vns dels vostros dexeables qui lous denonciarà lo uostro reculiment ey serán tots los parents o amichs: e quont la Verge Maria hoy quellos apostols seran a son pasament fou alegre molt alegre e pres la palma en la ma que l'angel li auie presentadé e ysques del temple e anasen a Montycion ala hont era la sua casa e intrásen dintra la cambra ab molt gran

alagria e vestís de vestadures de sapultura e pres la palma en la ma que langel li auía presentada e comensá deus a loar e preguar lo seu car fill Jhesu Xrist que lli donás la benedició sua e que lla guardás de temptació e de vició del diable quont se pertiria de quest segla; e sobtosament vench ven del cel e dixli: «Verge gloriosa totes les gracies vos son otorguades per lo vostra car fill Jhesu Xrist»; encontinent (a) la Verge Maria ach dich asó, mosenyor Sent Johan tocá a la cambra hon era la uerge Maria e saludala molt dolsament dientli «aue plena de gracia Nostro Senyor es ab tu»: e dixli la uerge Maria: «Fill Johan lonch de tems mas laxade que jo no te vist membret del meu Senyor com mestrá quim comanà a tu lo jorn que los jueus lom prengéran el me posaran en la creu»; e cont Sent Johan hoy asó que la Verge Maria li dix comensá a plorar e sospirar forment per so quont tant de temps auia lexade la uerge Maria per lo trespasament que deuia fer e dix tot plorant: «Mare de Deu jo no he pugut alra fer mas quem manats que fasa per vos»; «fill Johan, dix la uerge Maria, quem gordeu lo meu cos cont seré pasade dequest segla en laltro car han dit los jueus que si troban lo meu cos mort que ells lo cremarán sill poden auer per so quont lo meu Senyor volch pendra carn e sanch ab mí» e dix mosenyer Sent Johan que era molt content ab quey fosen tots los apostolls.

E ancontinent que mosenyer Sent Johan hach dit asó tots los apostolls foren apleguats sobtosament denant la cambra de la Verge Maria e saludarens los vns ab los altres molt humillment e dix Sent Pera a Sent Pau que preguás per aquesta quosa e dix Sent Pau que ho faria car tu est mestra de nos pregua per tots que la gracia de Deu sia ab tots nosaltres quont Sent Pera hoy asó agonollás en terra e alsá les mans e los vlls al cel e feu aquesta oració o pregua: «a tu Senyor meu Jhesu Xrist qui estás sobre lo cel e la terra e veus tot quont es en lo cel e an la terra en abís tu esten les mans tuas en remembranza de la vera creu preguante quens demostras perquens has fets venir así»; encontinent que mosenyer Sent Pera ach dit asó mosenyer Sent Johan isqué defora la cambra de la Verge Maria e vee los apostolls e saludalos molt humillment e dix mosenyer Sent Pera «Johan cum es vengut así» e dix mosenyer Sent Johan

«vuy matí jo hera en Aspaya (*Espanya*) e ara son ma trobat así per voluntat de deu ab vn novul (*núvol*) qui mi gna aportat» e tots los apostols entràren ensemps en la cambra de la Verge Maria e saludàrenla molt dolsament dientli «ave plena de gracia nostro Senyor es ab tu» e dixlus la Verge Maria «la gracia ojats del meu fill car» (*falta aquí alguna ratlla que no's copia*) e dix los la uerge Maria «mos fills cars com sots venguts así» e dix mosenyer Sent Pèra primer «Mare de Deu jous ho diré: sapiats Verge gloriosa que vuy ma (*matí*) jo era en Tioxa e ara som ma trobat así per voluntat de Deu ab vn novol qui migná aportat» e tots los altres ensemps respongueran que ells no sabían com eran venguts así mas que cresían que era estat voler de Deu e dits apostols afigueranse denant dintra la cambra de la Verge Maria en torn e prop de la Verge Maria e dixlos «siapiat (*sapiats*) molt honrats e fills cars que vuy matí a hora de tercia vindrà lo meu car (*fill*) a rebra la mia anima e pujarla en lo cel ab la sua sancta compaya car axí mo dit Sent Guabriel quont mi presentá aquesta palma en senyal del dit pasament» e la palma era pus resplendent que negun siri cremant; e dixlos la uerge Maria «aquesta palma mi farets portar quont portarets lo meu cos a la sepultura denant lo lit del moniment»: e quont los apostols hoyran asó que la uerge Maria los dix foran molt alagrats e feeran gracias a Nostro Senyor Deu de la gracia quells auia feta qui an equell loch los auia aportats per lo trespasament que la Verge na deuia fer; e con los beneyts apostols agueran dit asó vench molt gran claradat del cel major quel sol e aquí fou lo Salvador de tot lo mont ab tots los angels e arcangels cantant ab molt gran alagria de molts hodós, e lauós se partí la ánima del cos e la sen pujá en la gloria de paradís e los apostolls qui estauen ab lo moniment e ab la Verge Maria, agueran gran pahor e caygueran en terra stremordits e quont se leuáran trobaran lo cos dintra lo moniment e ab bells cants e ab gran alagria prengueranlo ab bel coll e portarenlo en la val de Gesofat.

E quont los falsos jueus verán portar lo cos de la Verge Maria a soterrar digueran «laxerem nosaltres lo cos en poder de aquells qui son enemichs nostros ells e lus senyor; fasam que cremen lo cos ab gran foch»; e tot aquell parlament fou

ordonat per boca del malvat diable; mas Nostro Senyor no volch que la sua Mare fos aontá (*ahontada*) ni escarnide en aquella ora lo beneyt Senyor enviá gran tribulació entre ells que tots tornaren sechs e vn fals jueu si volch esforsar e posá les mans sobre lo moniment per endorocarlo e per voler de Deu les mans se tingueran ab lo moniment que no les pogué leuar fins ala hont ho pasaran lo moniment: e lo jueu per gran dolor que pesaue pregua Jhesu Xrist e al sant cos quel desliurás que crestiá hies volia fer e los apostols qui hoyran que crestiá hos volia fer fearan preguaries a Deu e al sant cos quel desliurás e per volder de Deu fou desliurat e batajás e fou bon crestiá de qui auant; e los apostols tenent lo sant cós de la Verge Maria molt honradement tres dies e altres jorns vench molt gran claradat del cel e gran resplendor e lauós torná la anima de la Verge Maria en lo cós e lo seu preciós car fill pujásen la sua mare gloriosa en cós e en anima alt en la gloria de paradís ab molts grans alegrias ab precioses cortinas deurades ab molts grans cants de angels denant la Verge Maria e lo seu preciós car fill asecla en la dreita part de Deu lo para e coronala de una preciosa corona de XII estelas per los dotza goygs com plus que ella hach del seu car fill Jhesu Xrist.

E dix Deu de la sua preciosa boca qui aquest pasament de la mia mare gloriosa tinrá ab si no porá morir a mala mort ni en batalla no será nafrat ni lli cal auer pahor del diable e tota dona qui vage de parts e la tingua ab bona deuoció no li cal auer pahor que moyra del part ni aura linfant mort ni contret ni mut ni sort ni endemoniat ni lunatic ans vindrá a salvament: e com la Verge Maria hoy lo preciós do que lo preciós car fill li hach donat ella hent fou molt alagrade e pregua per nosaltres si som posats en tribulació la Verge Maria hons ajuda plasiali per la sua mercé quens do guoig e alagria en equest mon e an laltro gloria de paradís vide perdurable amen.

Axí plasia a la gloriosa Verge Maria que de nit e de dia ens vulla tenir en sa custodia.

Deuets saber quella hora quellos sants angels sen pujauen lo cos de la Verge Maria en lo cel Sentomás venía de terra de Judea e quont fou al mont Holuiet hoy los angels cantar e alegrar mol dolsament que sen pujauen la gloriosa

Verge Maria al cel alsá los vlls al cel e viu la Verge Maria que los sants angels se pujauen al cel e dixli «ho Verge Maria gloriosa mare de Deu jo tinch que plorar e que sospirar que jo Verge Maria no sia estat al vostro pasament axí cum mera enveyt a la vostra natiuitat e la resurrecció del vostro car fill e ara que jo no sia estat al vostro pasament, jo tinch que plorar e que sospirar»; e la gloriosa Verge Maria hach na pietat e tremés li la sua santa sinta la qual los sants apostolls li senyiran al seu pasament; e Sent Tomas pres la e mesla al sint e anasen en la val de Jesoffat ala ont los sants apostolls tenian lo san cos de la Verge Maria e dixlos Sent Tomas «devosal (*Deu vos salv*) amichs e companyons» e dix Sent Pera «Tomas sertes vos tenits gran tort com no sots estat al nostro pasament de nostra dona Santa Maria, car ja tostemps faes las coses contraries; car já com nostra mestre Jhesu Xrist resucitá e pres mort e paciò, no volgues creura entro que vos ho vees ab los vostros vlls e ab les vostres mans totes les nafres» «amics e companyons, dix Sent Tomas, jo e vista la Verge Maria pujar al cel»; e los apostolls se pensauen que la Verge Maria fos al moniment e digueran tots «anem veura al moniment si y será la Verge Maria»; e foren al moniment e lo sant cos no y fou. E digueran «fasam gracias a nostro Senyor Deu Jhesu Xrist qui a resucitade la Verge Maria; car en equella hora que fou la gran resplendor que nos cayguem en terra estremordits, lauós resucitá la Verge Maria». E dix Sent Tomas: «tots me cuydauets fer gran honta mas sim volets creura jous diré veritat. Sapiats companyons que vuy mati jo venia de terra de Judeya e cont fuy al mont Holiet, hoy los angels cantar e alagrar molt dolsament que sen pujauen la gloriosa Verge Maria al cel e yo clemillim m^o que vos la sua pietat quem donás la benedicció sua e la gloriosa Verge Maria hach ne pietat e tremesma la sua santa sinta la qual vosaltres li senyits al seu pasament»; e Sent Tomás trast la sinta del sincht e dix als apostolls: «vejats si yg na negun quilla conegua»; exí que tots los apostolls demanaren perdó a Sent Tomás: e dixlos Sent Tomas, que perdonave a tots e que de Deu li fós perdonat; e axí cascú dells abrasaranse e prengueren comiat e pertirrense del loch hon eran e tornarensen per los lochs a preycar

la fé catolica de Jhesu Xrist per convertir totes les gens que coneguessen Jhesu Xrist e les sues hobres.

Así es complide la Asunció de la Verge Maria: plasiali quem do guoig e alagria en equest mon e an laltro paradís, amen.

Finita.

Aquesta oració es de la Verge Maria e a aytal propietat que tota persona qui la digua holla fassa dir holla port ab bona devoció, no li cal auer pahor que moyra a mala mort e tota dona qui vage de parts e la lingua sobre sí no li cal auer pahor que moyra del part ni aurá linfant mort ni afollat de negunes membres nis pora afollar nilli cal auer pahor de mals sperits; e si neguna persona será endemoniade e que li ligen aquesta oració v veguades lo mal sperit sen ayará espeuementablement e no porá morir en ayga ni en foch ni en batalla no porá morir sens confesió e será gordat de tot perills.

Aquesta oració fou trobade sobre lo sant sepulgra de la Verge Maria, e diu axí.

Jhesu Xpst. fill de la verginitat e fill de la diuinitat trinitat de Deu hoges mi fill de la Verge escoltami Saluador de tot lo mon ajudami santa Maria mare de Deu dona molt piadosa beneyta e digna de tota honor he leor preguau per mi belesa dels angels flor dels patriarchas desig dels profetas tresor dels apostols temple dels preueres escalla de tots los sants honrament de les vergens preguau per mi aver comensament. Pars fi ajau merce de mi hoxalsament sobra las compayas dels del mal pasat present esdevenidor nom desempares en aquella hora de la mort espeuementable cont la mia anima exirá del meu cos o dona gloriosa confortam en aquella ora del judici porque jo pusca venir a les portas de paradís denant lo teu car fill Jhesu Xrist quem sia digna de posayr sens fi ab el en la gloria de paradís; o Verge coronade ajudem del mal pasat, present esdevenidor nom desempares ho stella de Deu porta de paradís palau de Jhesu Xrist templa de Deu estella de la mar gloria de Jherusalem alagria diuinal consolació sens fi ajau mercé de mí ho dona molt santa esposa de Jhesu Xrist port de saluts flor sots per natura pomer del cel pont dels alaments esperansa dels des-

consolats pont de piatat cap de tota virginitat sauïesa e tèmpla e palau alá hont está la deytat ho virtut hy belesa de totas criaturas bresca dolsor promesa es de salùts remey, es de dólós en vos reposan tots los trebals en vos se aconsolan totas criaturas en vos seruexen tots los angels ho arcangels ho dona misericordiosa ab aquells teus vlls tant misericordiosos giralos ves mi illuminam de gràcia Verge humill en les tues mans comans la mia anima al meu sperit, amen.

JHESUS XPTUS.

Aquesta oració es bona a tota dona qui sia encara jén cara guado? que la port ab bona devoció e nos porá afollar e diu axí:

+ Jhesus. Anna hach Santa Maria Santa Elisabet hach Sent Johan Babtista e Sancta Maria hach nostro Senyor maguor aguer aguo? magor guallis maguor agor guallis guallis maguor. Jhesus autem tranciens per medium illorum ybat Jhesus natzarénus rex judeorum titulus triumfalis misere mei crux Guaspar crux Baltasar crux Melcior acganto agalta agula edificit flos. Erit tanquam lignum quam planta cum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo et folliam eius non defluet et omnia quamcumque autem quod faciet prosperabuntur: amen.

ALTRA ORACIÓ PROUADE

Deus hauant e jo apres e la vera creu santa de ciper vn (*hont?*) Jhesu Xrist pres mort e pació lo mantel de la Verge Maria mabrich la nit e lo dia ab la let de la Verge sia jo muyat, ab lo mantell de la Verge Maria sia jo abriguat, las clases de mosenyer Sent Pera hora tanquan deuant e derera, e deuant Sent Pera e Sent Johan; de qui es aquest camí, de Mossen Sent Martí; de qui es aquesta via, de madona Santa María; tant de mal prengua jo en equest camí ni en aquesta via com feu Jhesu Xrist fill de Deu viu al ventra virginal de la gloriosa Verge Maria.

ALTRA ORACIÓ APROPRIADE

Namambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala quam tu mecum as. Nam ciambulauero in medio tribu-

lacionis vniuersi cabis me super inimicos meos extendisti manum tuam et saluum me fecit dextera tua.

Aquesta oració es molt apropiada a totes coses e anàmichs e a donas de part e moltes altrs propietats; e diu axí;

Benedictio Deus patris cum angelis suis sit super me amen: benediccio Jhesu cum omnibus apostollis suis sit super me amen: benediccio Sancte Marie cum filio suo sit super me amen: benediccio ecclesie sancte catholice sit super me amen: benediccio sancte Catharina sit super me amen. Ego autem constitutus sum rex abeo super Sion monstium eius: predicacionis preceptum eius: Mare de Deu care de perda siats garde mi: Mare digna e honrade regina del cel nom vulats desemparar axí cum sana e salua portets lo teu precios e car fill el desliurets axí sana e salua lo posea jo desliurar la mia persona e lo que jo aport sens tot perill, amen. Angelina seruenta de Deu.

FRANCESCH CARRERAS Y CANDI

NOTICIES

En la sessió de 20 d'Octubre de 1921 s'acordà que s'encarreguessen de les sessions inaugurals de curs los acadèmichs per ordre d'antigüetat. Per la sessió inaugural de 1921-22 acceptà fer lo discurs l'acadèmich D. Francesch de Bofarull y Sans.

En la propia sessió se donà compte de la mort de l'acadèmich D. Joan Bta. Orriols y Comas, que si bé per son delicat estat de salut y sa edat molt avançada no assistia are a les juntes, en altre temps havia sigut un dels més assiduus concorrents a les sessions y prenia part activa en tots los actes y fets de nostra corporació.

En la sessió de 8 de Novembre de 1921, lo Dr. D. Joseph M.^a Roca llegí son interessant treball que tracta de Joan I y les supersticions medicals. Se determinà publicarlo en lo present *Butlletí*; pró atenent a haver sortit aquest any ab retràs, fou insertat en lo nombre anterior.